

PEPE

CENTRAL BONTOC

translation by
Mrs. Elisa Omenga
and
Mr. and Mrs. Tom Lyman

revised by
Mr. & Mrs. Keith Benn

illustrations by
Baldwin Ngolab

Summer Institute of Linguistics, Inc.
Translators Publishers

1978

Published

in cooperation with
Bureau of Public Schools
and
Institute of National Language
of the
Ministry of Education and Culture
Manila, Philippines

Additional copies of this publication
may be obtained from:

Fillit		Fillit
P.O.Box 2270	or	SIL, Bagabag Airport
Manila, 2801		Bagabag, Nueva Vizcaya

A Story Book For C. Bontoc

02.15-778-5.4C

54.20P-786041B028

Printed in the Philippines

PREFACE

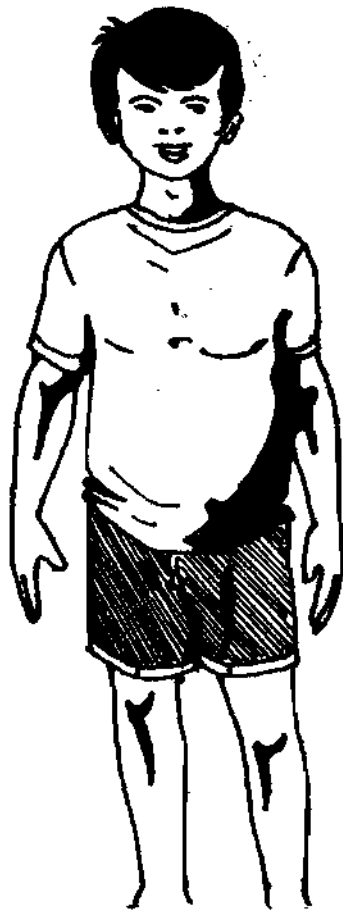
The material presented herein is a translation into the Bontoc dialect spoken in Mountain Province, Luzon, from the pre-primer by Rosa G. Preiser, Juliana Z. Abedesco, Trinidad G. Sion, and Nieves A. Austria and published by the Department of Education, Manila, 1948.

The orthography of Bontoc is:
a, b, ch, d, e, f, g, i, k, kh, l, m, n, o, p,
s, t, w, y, and glottal stop, -. The glottal
stop will not be indicated between vowels.

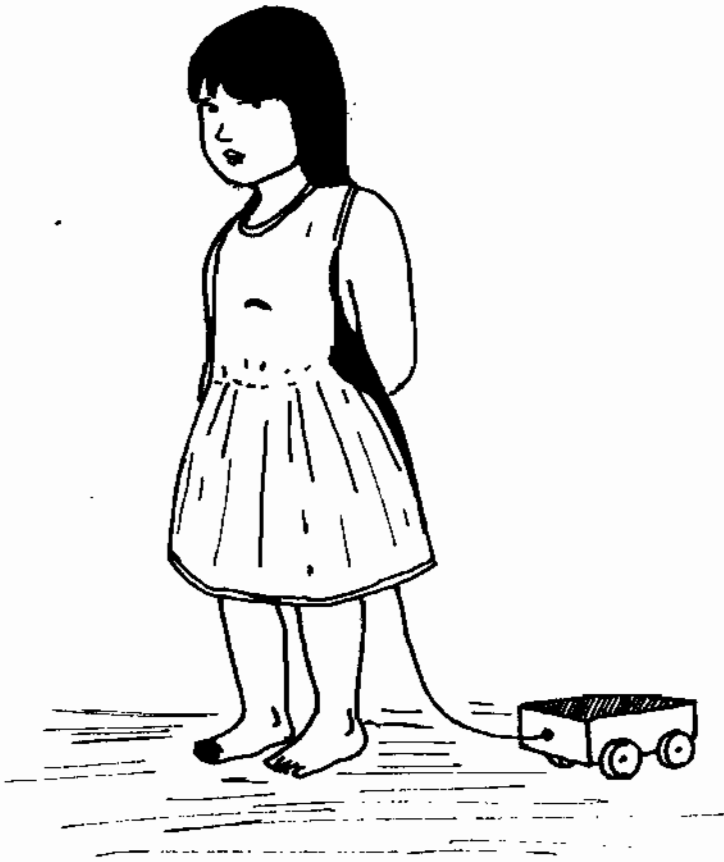
The purpose of this material is to help bridge the gulf between illiteracy and literacy. We hope it will be a stepping stone between the mother tongue, the National Language, and other major language groups in the Philippines.

The illustrations for Pepe were done by Mr. Baldwin Ngolab of Barlig, and the typing by Mrs. Ethel Kapiyaw of Tokokan. We trust that this edition of Pepe will help new readers to discover that reading can be fun.

Keith and Kathie Benn,
Summer Institute of Linguistics
Mountain Province

Sak-en si Pepe.
Sak-en ong-onga ak ay lalaki.

Sak-en si Nena.
Sak-en ong-onga ak ay fafai.

Sak-en si Pilar.
Sak-en ong-onga ak ay fafai.
Sak-en fafai ak ay etad Pepe.
Sak-en fafai ak ay etad Nena akhes.

Sak-en nan Ina.

Anak ko si Pepe ay ong-onga ay lalaki.

Anak ko si Pilar ay ong-onga ayfafai.

Anak ko si Nena ay ong-onga ayfafai akhes.

Sak-en nan Ama.

Waday nan ong-onga ay lalaki ay anak ko.

Pepe nan ngachana.

**Waday nan chowa ay ongong-a ay fabfafai
ay anak ko.**

Si Pilar ya si Nena.

Naay si Ama ya si Ina.
Naay si Pepe ya si Pilar.
Naay si Nena akhes.
Si Pepe ong-onga ay lalaki.
Si Pilar ya si Nena ongong-a cha ay babafai.

NAN AFONG MI

Inteteel ak isnan naay afong.
Si Ama ya si Ina inteteel cha isnan
naay afong.
Nan et-ad ko ay fabfafai inteteel cha
isna akhes.
Inteteel kami am-in isnan naay afong.
Siya na nan afong mi.

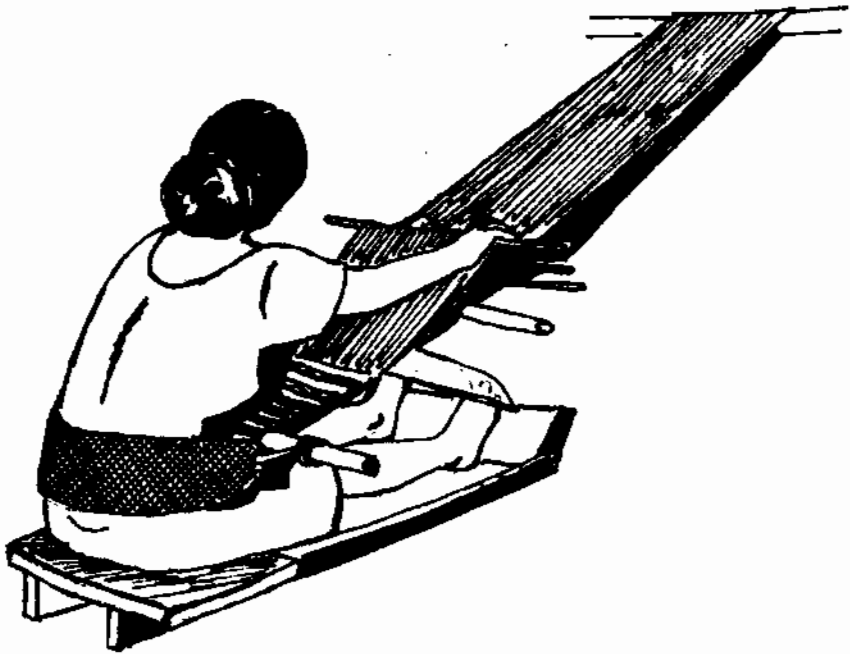
NAN ANGNEN MI

Inay-ayam ak isnan afong mi.
Inchono ak akhes.
Omey ak iniskwila.
Inayam ak akhes.

Si Pilar makhayad is afong mi.
Ad-i mikiiskwila siya.
Inchono siya is afong mi.
Fachangana si Ina.
Inayam siya akhes is afong mi.
Makiayam siya ken Nena ay naochi na.
Si Nena ad-i inchono.
Tay ong-onga siya.
Ad-i omey ay makiiskwila.
Tay ong-onga siya.
Inayam siya is afong mi is kawakawakas.
Inay-ayam siya.
Makiayam siya ken Ina ya si Pilar.

Si Ama ad-i inteteel is afong mi.
Gmey inchono siya.
Inchonodchono siya.
Inchono siya si kawakawakas.

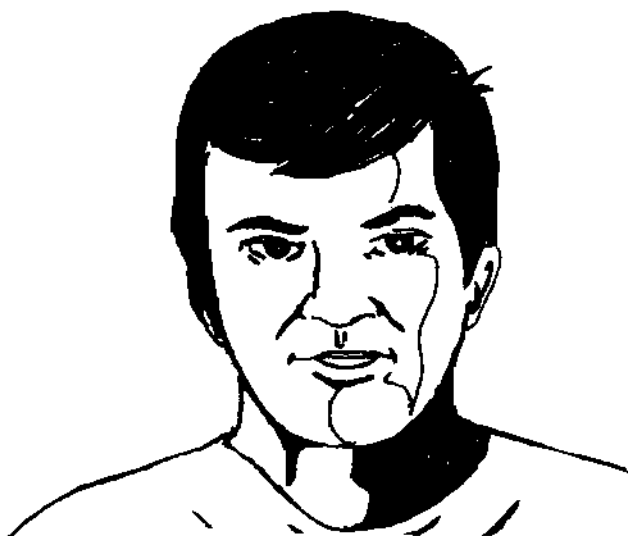

Si Ina makhayad is afong mi.
Inchonodchono siya.
Inchono siya si kawakawakas.
Togkhongana nan afong mi.
Togkhongana si Pilar ya si Nena.

Si Ama omey inchono.
Inchonodchono siya.
Inchono siya si kawakawakas.
Si Ina inchono is kawakawakas, akhes.
Togkhongana nan afong mi.
Si Pilar ad-i omey iniskwila.
Fachangana si Ina is afong mi.
Inchono siya is afong mi.
Inayam akhes is afong mi.
Makiayam siya ken Nena ya ken sak-en.

Si Nena etad ko ay fafai.
Etad Pilar akhes siya.
Ad-i inchono siya.
Tay ong-onga siya.
Ad-i omey iniskwila siya.
Tay ong-onga siya.
Mikiayam siya ken Pilar is afong mi.
Inayaayam siya si kawakawakas.

Ama

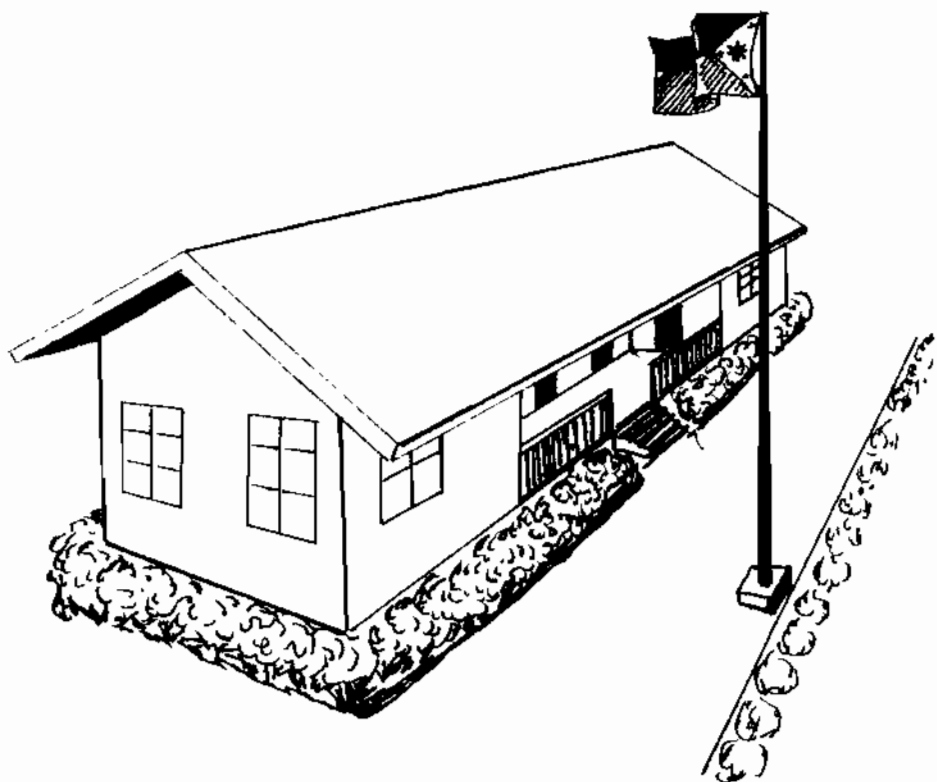
Ina

Cha Pilar ken Nena

Pepe

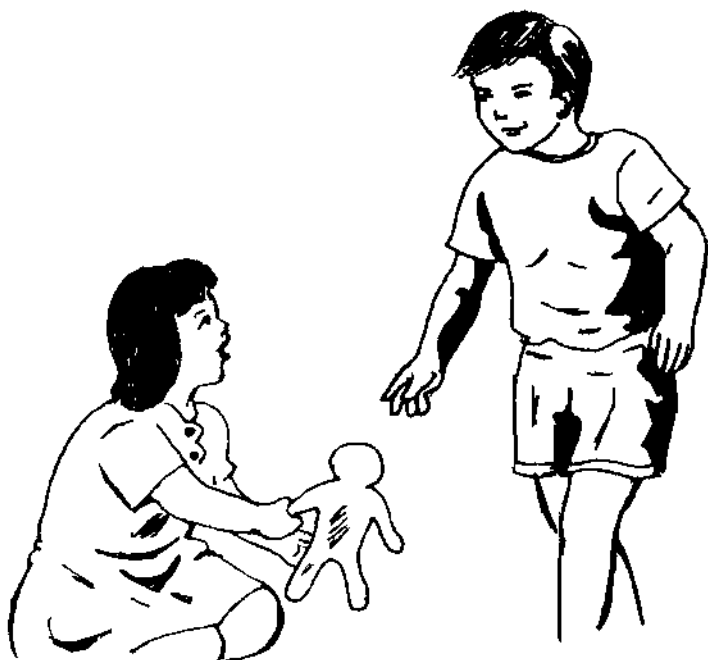

NAN INISKWILA AK

Siya na nan iniskwila ak.
Isna inchono ak ya inayam ak.
Laychek nan iskwilaan mi.
Laylaychek nan lallalaki ya nan fabfafai
is ka iskwilaan mi.
Laylaychek ay makiay-ayam ken chaicha.

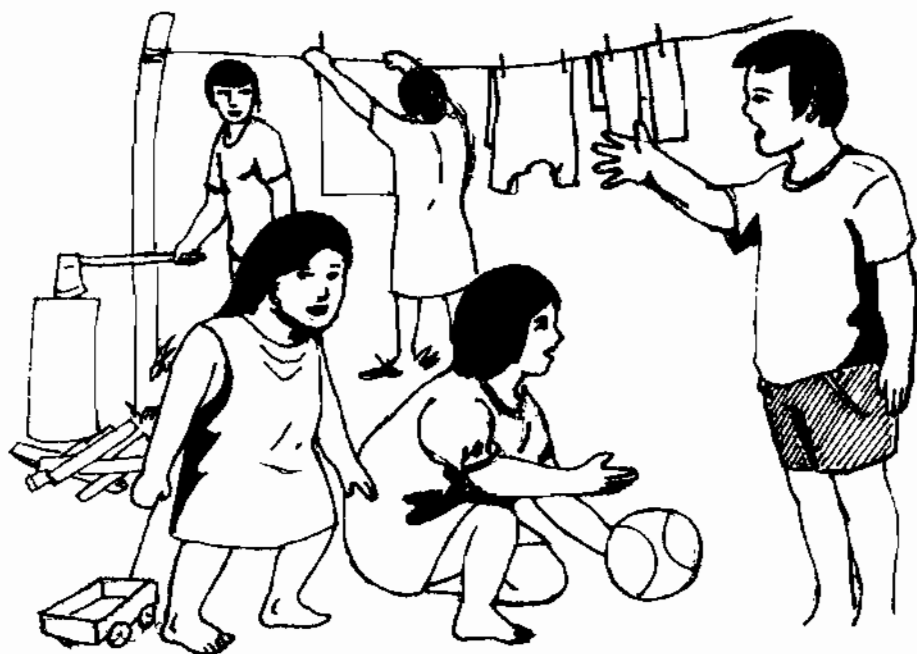

Naay cha nan lallalaki ya nan fabfafai
isnan iskwilaan mi.
Laychen cha ay inkanta.
Laychen cha ay infasa.
Laychen cha ay inchono is ka iskwilaan mi.
Laychen cha ay inayam akhes.
Laychen mi am-in ay inay-ayam.

Naay si Berting ya si Aning.
Omey cha isnan iniskwila ak.
Mikiayam ak ken chaicha is ka iskwiwaan.
Ad-i ak mikiayam ken chaicha is afong mi.
Is afong mi mikiayam ak isnan et-ad ko
ay fabfafai.
Laychen mi am-in ay inay-ayam - si
Berting, si Aning, si Pilar, si Nena,
ya sak-en.

Inkanta kami is ka iskwilaan.
Infasa kami. Inayam kami.
Si Berting ya si Aning, laychen cha ay
infasa.
Laychek ay inkanta.
Laychen mi am-in ay inayam.
Inchono kami ya inayam kami.
Inayam kami ya inchono kami - si Berting,
si Aning, ya sak-en.

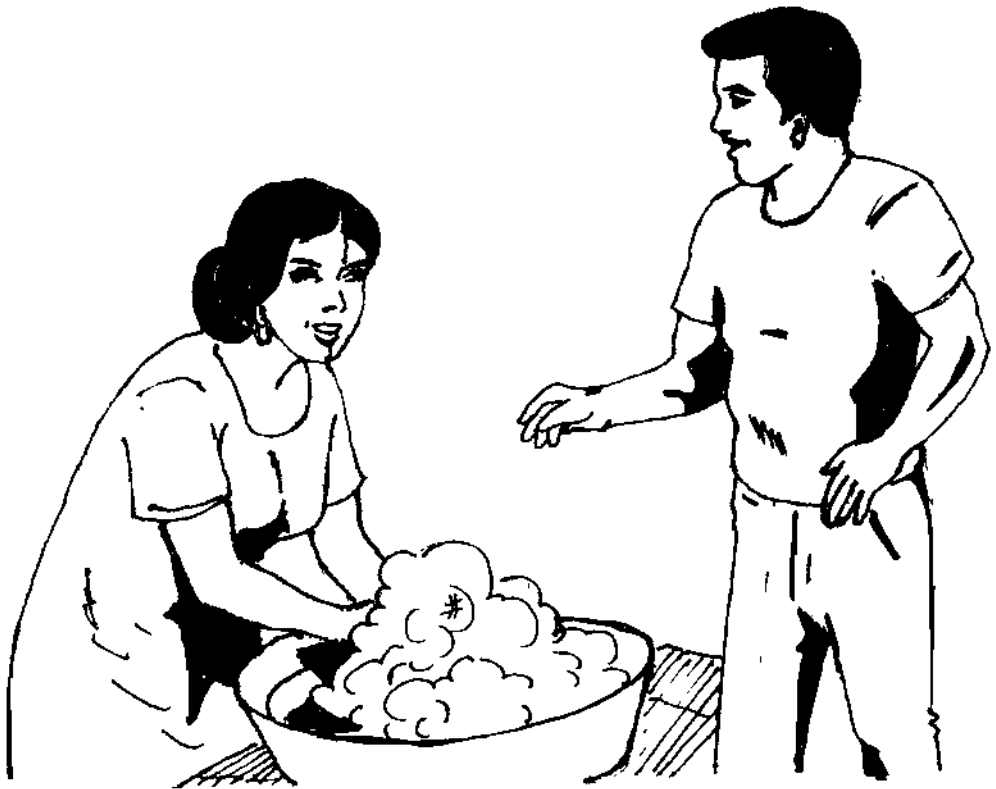

INAYAM TAKO

Pangngaasim ta mikiayam ka ken chakkami Ama.
Pangngaasim ta mikiayam ka ken chakkami Ina.
Laychen Pilar ay inayam.
Laychen Nena ay inayam akhes.
Laychen mi am-in ay inayam, si Pilar, si
Nena, ya sak-en.

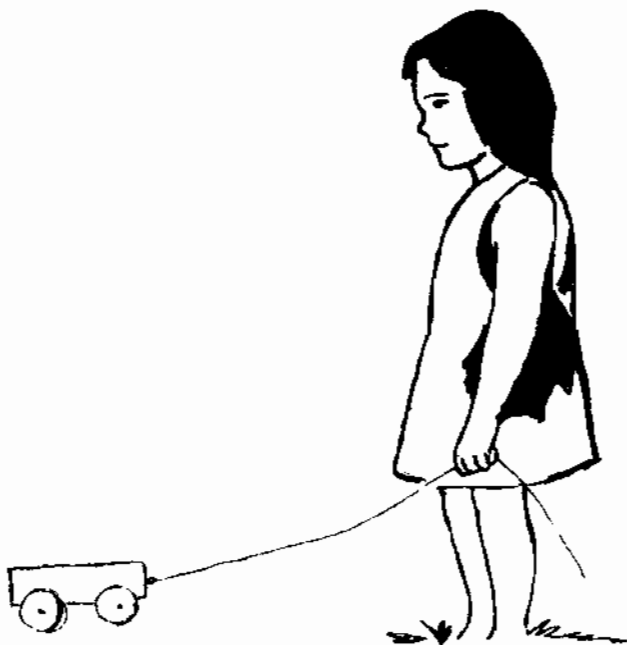
Mikiayam ta isnan anan-ak.
Laychen cha ay inayam.
Laychek ay inayam, akhes.
Pangangaasim ta mikiayam ka ken chakkami Ina.
Laychen mi am-in ay inayam - si Pepe, si
Pilar, si Nena ya sak-en.

Waday nan chonok.
Ad-i ak makaay-ayam.
Makiay-ayam ka ken Pepe.
Makiay-ayam ka isnan ongong-a ay fabfafai.
Ta chonowek nan chonok.

Naay nan folan Pepe.
Ay-ayamen tako.
Sikpawem nan fola Pepe.
Si Pilar sikpawem nan fola.
Sikpawem Nena.
Pilar ken Pepe sikpawen yo nan fola.
Ad-i makasikpaw si Nena.
Tay ong-onga siya.

Si Nena ad-i makasikpaw isnan fola.
Ad-i mikiiskwila siya.
Ad-i makafasa siya.
Ad-i makadchono siya.
Tay ong-onga siya.
Si Nena waday nan fanfan-ig ay enkilat
ay tat-alak.
Siya na nan ay-ayamena.

lilaek si Ama cha.

lilaek nan anan-ak.

Si Ama cha ya nan anan-ak inay-ayam cha.

Si Ama cha ibkas na nan fola ken Pepe
ya ken Pilar.

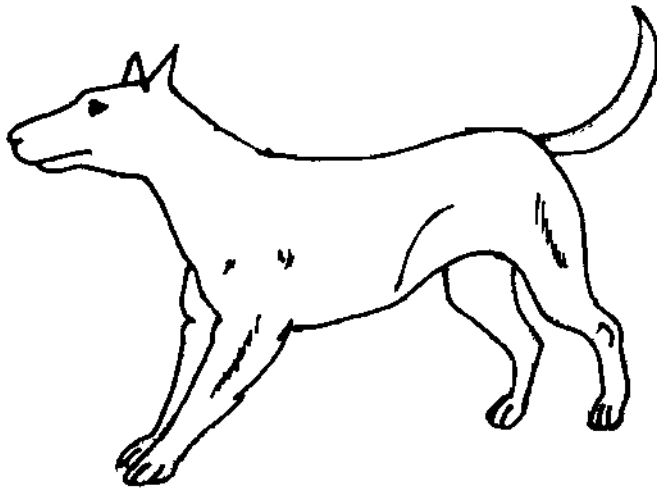
Sikpawen cha.

Si Ama cha ibkas na nan fola ken Nena.

Ad-i makasikpaw siya.

Tay ong-onga siya.

Ay-ayamem nan enkilat ay tat-alak mo,
Nena.

SI BANTAY YA SI KARING

Naay si Bantay.

Ason Pepe si Bantay.

Si Bantay laycherna ay makiayam ken Pepe.

Ibkas Pepe nan fola.

Kecheng si Bantay is minapayaw.

Ya ala na ya ichowa na ken Pepe.

Si Bantay khag-awis ay aso.

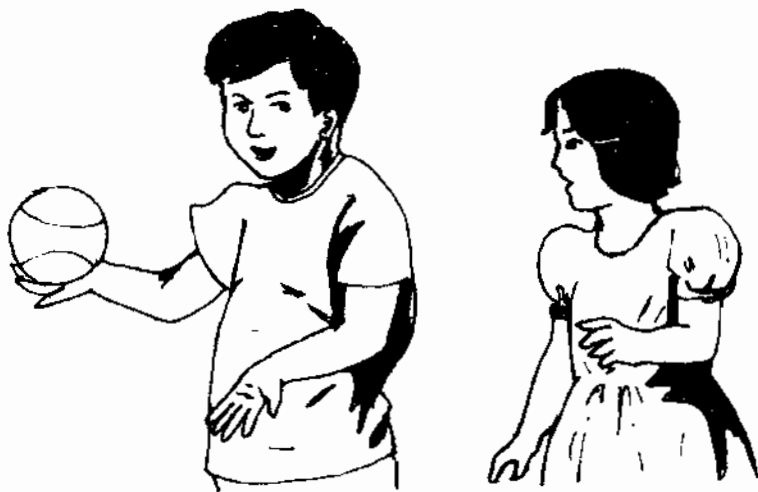
Si Karing monmonnikan Pilar.
Laychen Pilar ay ay-ayamen nan monmonnika na.
Si Pilar ad-i na fakfakasen nan monmonnika na.
Ad-i na ipaay-ayam ken Nena nan monmonnika na.
Ad-i na ipaay-ayam ken Bantay siya.
Kanana, "Si Nena ay-ayamena nan fanfan-ig
ay enkilat ay tat-alak na."
Si Bantay ayamena nan folan Pepe.

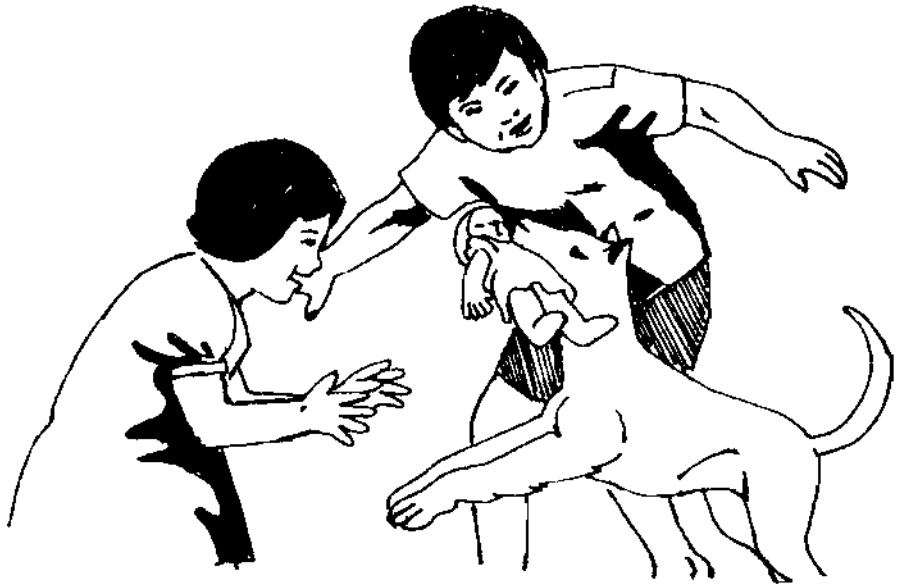
Ad-i ak makaanap isnan mommonnikak.
Ad-i ak makaanap ken Karing.
Maid siya isnan afong mi.
Laychek nan mommonnikak.
Laychek ay makiay-ayam ken siya.
Laychek ay makiay-ayam ken Karing.

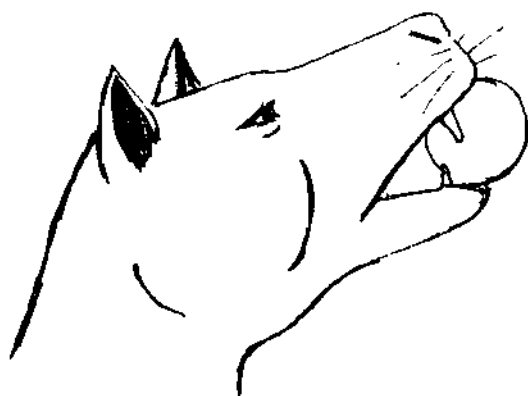
Anapen ta nan monmonnikam Pilar.
Kecheng siya is ay-ayamem.
Laychek ay makiay-ayam isnan asok.
Laychek ay ibkas nan fola.
Si Bantay laychena ay mangapayaw isnan fola.
Laychena ay mangala ya ichowa na ken sak-en.

Ad-i ak makaanap isnan monmonnikam, Pilar.
Ad-i ak makaanap ken Bantay.
Naay nan folak.
Ad-i ak makaibkas ken Bantay.
Tay maid siya isna.
Ad-i makaapayaw siya.
Ad-i makaala siya ta ichowa na ken sak-en.
Ad-i ka makaayam isnan monmonnikam.
Tay maid siya isna.
Ngag nan angnen ta?

Nay omali si Bantay.
Nay nan khag-awis ay asok.
Ngag nan intattangal na?
Faken met san folak.
Tay waday isnan limak.
Faken met san enkilat ay tat-alak Nena.
Tay ay-ayamena.
Nan monmonnikam, Pilar.
Si Karing.
Ilaem, intattangal Bantay si Karing.

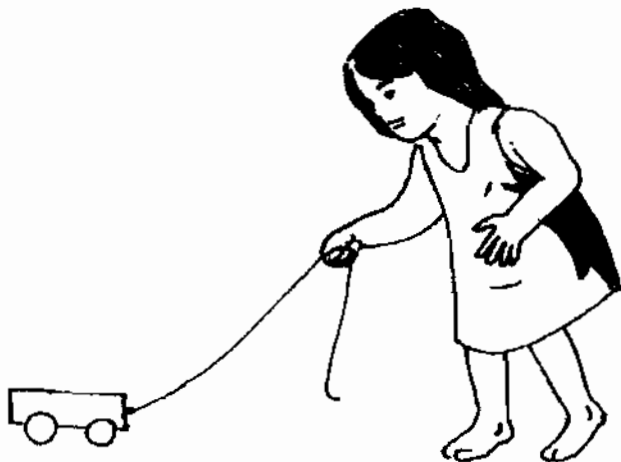
Intatangal Bantay nan enkilat ay fola.

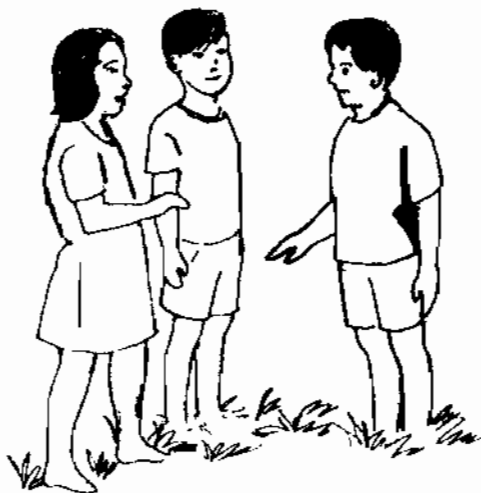
Waday nan enkilat ay fola isnan ka liman Pepe.

Si Pilar ay-ayamena nan monmonnika na.

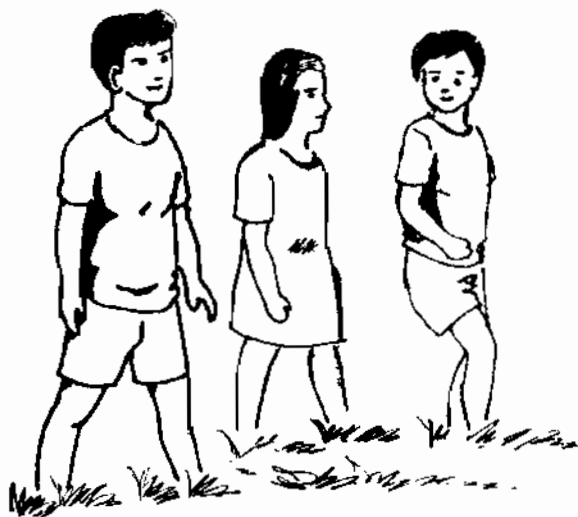

Si Nena ay-ayamena nan enkilat ay tat-alak na.

NAN LIWID AM-IN

Esang ay alkhew kanan Pepe, "Berting,
pangngaasim ta omali ka is afong mi.
Omali ka is malpasan nan iskwila.
Aning, pangngaasim ta omali ka akhes.
Omali kayo ta inay-ayam tako ken cha
Pilar ya si Nena.
Cha Pilar ken Nena et-ad ko chaicha.
Laychen cha ay mangila isnan liwid ko."

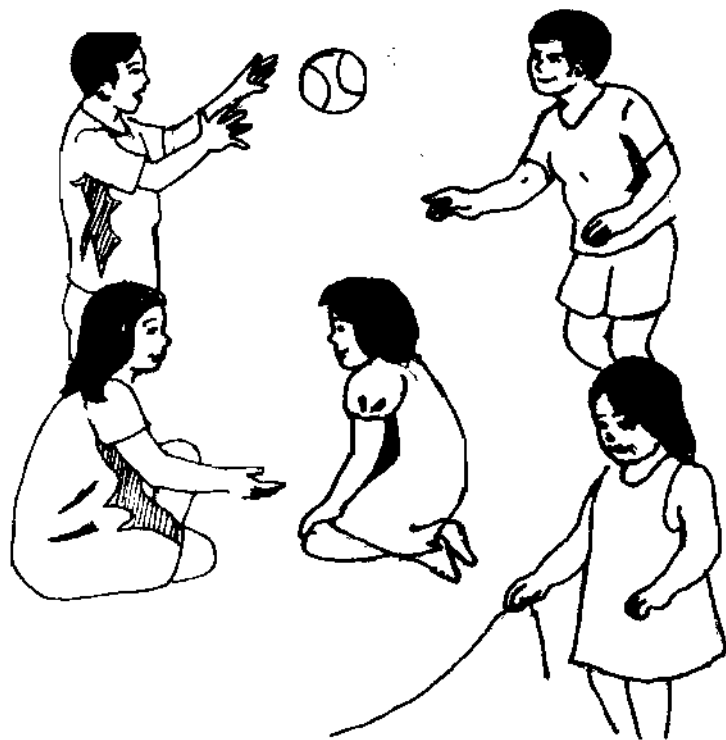
Kanan Berting,

"Et mikisaal kami ken sik-a Pepe.
Mikisaal kami ken sik-a is malpasan
nan iskwila.

Cha Pilar ken Nena liwid ko chaicha
is afong yo.

Liwid mo chakkami iska iskwilaan.

Et liwid mo chakkami is afong yo akhes.

Berting ken Aning nakisaal cha ken Pepe.
Si Pepe nakiay-ayam ken Berting.
Si Pilar nakiay-ayam ken Aning.
Nakiay-ayam cha ken Nena akhes.
Ayamena nan enkilat ay tat-alak na.

Cha Aning ken Pilar nakiayam cha ken
Karing.

Si Nena linayad na ay makiayam ken
siya akhes.

Kanan Aning,

"Khag-awis ay monmonnika si Karing.
Mabfalin ngen ay ayamen Nena siya?"

Kanan Pilar,

"Ad-i, tay si Nena ong-onga siya.
Nan enkilat ay tat-alak na nan ayamena."

Nan lallalaki nikiyam cha ken Bantay.

Kanan Berting,

"Khag-awis nan asom, Pepe."

Kanan Pepe,

"Ibkas mo nan fola, Berting.

Intagtag ka Bantay ta alaem."

Nan lallalaki ya si Bantay ninay-ayam cha.

Cha Pilar ken Aning ay-ayamen cha si

Karing.

Si Nena ay-ayamena nan enkilat ay tat-alak
na akhes.

Kanan Pepe,

"Idwani inliwid tako am-in."